Neljapäev, 16. september 2021

P9_TA(2021)0395

Meediavabadus ja õigusriigi olukorra edasine halvenemine Poolas

Euroopa Parlamendi 16. septembri 2021. aasta resolutsioon meediavabaduse ja õigusriigi olukorra edasise halvenemise kohta Poolas (2021/2880(RSP))

(2022/C 117/16)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat (edaspidi „harta“),

— võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklit 2,

— võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklit 49,

— võttes arvesse Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni ning sellega seotud Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtupraktikat,

— võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsiooni,

— võttes arvesse Euroopa Liidu Kohtu ja Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikat,

— võttes arvesse komisjoni 20. detsembri 2017. aasta põhjendatud ettepanekut nõukogu otsuse kohta, millega järeldatakse ilmset ohtu, et Poola Vabariik rikub oluliselt õigusriigi põhimõtet, ja mis esitati vastavalt ELi lepingu artikli 7 lõikele 1 (COM(2017)0835),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. novembri 2018. aasta direktiivi (EL) 2018/1808, millega muudetakse direktiivi 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv), et võtta arvesse muutuvat turuolukorda ([1]),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määrust (EL, Euratom) 2020/2092, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks ([2]) (edaspidi „õigusriigi tingimuslikkuse määrus“),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrust (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu ([3]),

— võttes arvesse oma 18. detsembri 2019. aasta resolutsiooni LGBTI kogukonna liikmete avaliku diskrimineerimise ja nende vastu suunatud vaenukõne, sealhulgas LGBTI-vabade piirkondade kohta ([4]),

— võttes arvesse oma 11. märtsi 2021. aasta resolutsiooni Euroopa Liidu kuulutamise kohta LGBTIQ vabaduse alaks ([5]),

— võttes arvesse oma 16. jaanuari 2020. aasta resolutsiooni Euroopa Liidu lepingu artikli 7 lõike 1 kohaste Poolat ja Ungarit käsitlevate käimasolevate kuulamiste kohta ([6]),

([1]) ELT L 303, 28.11.2018, lk 69.
([2]) ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 1.
([3]) ELT L 57, 18.2.2021, lk 17.
([4]) ELT C 255, 29.6.2021, lk 7.
([5]) Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2021)0089.
([6]) Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2020)0014.

Neljapäev, 16. september 2021

— võttes arvesse oma 7. oktoobri 2020. aasta resolutsiooni ELi demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste mehhanismi loomise kohta ([7]),

— võttes arvesse oma 17. septembri 2020. aasta resolutsiooni ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu otsus, millega järeldatakse ilmset ohtu, et Poola Vabariik rikub oluliselt õigusriigi põhimõtet ([8]),

— võttes arvesse oma 24. juuni 2021. aasta resolutsiooni, mis käsitleb komisjoni 2020. aasta aruannet õigusriigi kohta ([9]),

— võttes arvesse oma 8. juuli 2021. aasta resolutsiooni liidu eelarve kaitsmiseks kehtestatud üldise tingimuslikkuse korra kohaldamise suuniste koostamise kohta ([10]),

— võttes arvesse komisjoni 30. septembri 2020. aasta teatist „2020. aasta aruanne õigusriigi kohta. Õigusriigi olukord Euroopa Liidus“ (COM(2020)0580),

— võttes arvesse komisjoni 20. juuli 2021. aasta teatist „2021. aasta aruanne õigusriigi kohta. Õigusriigi olukord Euroopa Liidus“ (COM(2021)0700),

— võttes arvesse Euroopa Nõukogu inimõiguste voliniku 8. märtsi 2021. aasta kirja Poola peaministrile kahe meediasektorit puudutava Poola seaduseelnõu kohta ([11]),

— võttes arvesse kodukorra artikli 132 lõiget 2,

A. arvestades, et ELi lepingu artikli 2 kohaselt rajaneb liit sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine;

B. arvestades, et harta artikli 47 kohaselt nõuab õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kui põhiõigus juurdepääsu sõltumatule kohtule; arvestades, et kohtusüsteemi poliitiline mõjutamine või kontroll ning samalaadsed takistused üksikkohtunike sõltumatusele on sageli viinud selleni, et kohtusüsteem ei suuda täita oma rolli valitsuse täidesaatva ja seadusandliku haru meelevaldse võimukasutamise sõltumatu kontrollijana;

C. arvestades, et meediavabadus on toimiva demokraatia ja õigusriigi üks tugisambaid ja tagatisi; arvestades, et meediavabadus, pluralism ja sõltumatus ning ajakirjanike turvalisus on väljendus- ja teabevabaduse õiguse äärmiselt olulised osad ning ELi ja selle liikmesriikide demokraatliku toimimise jaoks väga tähtsad; arvestades, et riigiasutused peaksid vastu võtma õigusliku ja reguleeriva raamistiku, mis soodustab vaba, sõltumatu ja pluralistliku meedia arengut;

D. arvestades, et Poola ja veel mõned teised liikmesriigid ei ole veel rakendanud kõiki audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi (direktiiv (EL) 2018/1808) nõudeid, eelkõige neid, mis puudutavad riikliku meediaturgu reguleeriva asutuse sõltumatust;

E. arvestades, et Euroopa Nõukogu Euroopa Audiovisuaalsektori Vaatluskeskus jõudis 2019. aastal järeldusele, et Poola meediat reguleerivate asutuste sõltumatus tekitab muret seoses ametisse nimetamise korra rakendamise ning aruandekohustusega riiklikule ringhäälingunõukogule (KRRiT); arvestades, et samuti jõuti järeldusele, et riiklikul meedianõukogul (RMN) puudusid piisavad kaitsemeetmed, et tagada funktsionaalne sõltumatus erakondadest ja valitsusest ([12]);

([7]) Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2020)0251.
([8]) Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2020)0225.
([9]) Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2021)0313.
([10]) Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2021)0348.
([11]) Viide: CommHR/DM/sf 007-2021.
([12]) Cappello M. (toim.), Meediat reguleerivate asutuste sõltumatus Euroopas, IRIS Special, Euroopa Audiovisuaalsektori Vaatluskeskus, Strasbourg, 2019.

F. arvestades, et 2021. aasta veebruaris esitati reklaamimaksu kehtestamise projekt, mis seejärel tagasi võeti, kuna kritiseeriti teravalt selle negatiivset mõju meediavabadusele ja meedia mitmekesisusele; arvestades, et 10. veebruaril 2021 lahkus eetrist umbes 45 Poola erameediakanalit, mis avaldasid 24 tunni jooksul loosungitega musti esikülgi protestiks kavandatava meediareklaamimaksu vastu, ning et umbes 40 tele- ja raadiojaama kirjutasid Poola ametivõimudele adresseeritud avalikus kirjas, et uus maks nõrgendaks ja võib-olla sunniks nii mõndagi Poolas tegutsevat meediakanalit tegevust lõpetama, piirates nende auditooriumi valikuvõimalusi;

G. arvestades, et 11. augustil 2021 hääletas Poola Seim seaduseelnõu poolt, milles tehakse ettepanek lubada ringhäälingulitsentse omada vaid Euroopa Majanduspiirkonna majandusüksuste enamusosalusega äriühingutel; arvestades, et Poola Senat hääletas selle seaduseelnõu maha 9. septembril 2021, mis ei tähenda aga seadusandliku protsessi lõppu, arvestades Seimi võimalust see otsus tühistada;

H. arvestades, et see seaduseelnõu oleks otse suunatud USAs asuvasse Discovery gruppi kuuluva sõltumatu meediakanali TVN24 vastu; arvestades, et otsust TVN24 litsentsi uuendamise kohta ei ole Poolas ikka veel tehtud, hoolimata sellest, et pikendamistaotlus esitati 2020. aasta veebruaris; arvestades, et Poola riiklik meediavaldkonda reguleeriv asutus (KRRiT) peaks langetama otsuse uue ringhäälingulitsentsi kohta enne praeguse litsentsi kehtivusaja lõppemist 26. septembril 2021;

I. arvestades, et KRRiT tegevusetuse tõttu taotles Discovery kontsern TVN24 kanali jaoks ringhäälingulitsentsi Madalmaade ametiasutustelt ja ka sai selle;

J. arvestades, et Piirideta Reporterite maailma ajakirjandusvabaduse 2021. aasta edetabelis on Poola langenud ajaloo madalaimale, 64. kohale, kuigi 2015. aastal oldi veel 18. kohal;

K. arvestades, et 7. mail 2021 otsustas Euroopa Inimõiguste Kohus, et ametivõimude tegevus ühe kohtuniku nimetamisel hagi esitanud äriühingu juhtumiga seotud konstitutsioonikohtu kolleegiumisse tähendas seda, et juhtumit menetlenud kolleegium ei olnud „seaduse alusel moodustatud kohus“ ning et rikuti hageja „õigust õiglasele kohtulikule arutamisele“ ([13]);

L. arvestades, et 2. märtsil 2021 otsustas Euroopa Liidu Kohus, et riikliku kohtute nõukogu seaduse järjestikused muudatused, mille tulemusel kaotati tõhus kohtulik kontroll kohtute nõukogu otsuste üle esitada vabariigi presidendile ettepanekuid ülemkohtu kohtunike kandidaatide nimetamiseks, võivad rikkuda ELi õigust ([14]);

M. arvestades, et 29. märtsil 2021 esitas Poola peaminister mittelegitiimsele ja suurt vastuseisu tekitanud konstitutsioonikohtule hagiavalduse, milles palus kaaluda, kas ELi lepingu sätted, mis käsitlevad ELi õiguse ülimuslikkust ja tõhusat kohtulikku kaitset, on kooskõlas Poola põhiseadusega ([15]);

N. arvestades, et 14. juuli 2021. aasta määrusega kehtestas Euroopa Liidu Kohus ajutised meetmed, mida komisjon oli taotlenud ELi toimimise lepingu artikli 279 alusel ja mis olid seotud Poola ülemkohtu distsiplinaarkolleegiumi toimimisega ning kohtute sõltumatust mõjutavate Poola õiguse muude sätete kohaldamise peatamisega ([16]);

O. arvestades, et 14. juulil 2021 otsustas Poola mittelegitiimne konstitutsioonikohus, et Euroopa Liidu Kohtu ajutisi meetmeid käsitlevad määrused Poola kohtute struktuuri kohta ei ole kooskõlas Poola põhiseadusega ([17]);

P. arvestades, et 15. juulil 2021 otsustas Euroopa Liidu Kohus kohtuasjas C-791/19 ([18]), et Poola kohtunike distsiplinaarkord ei ole kooskõlas ELi õigusega;

([13]) 7. mai 2021. aasta otsus kohtuasjas Xero Flor w Polsce sp. z o.o. *vs.* Poola.
([14]) Euroopa Kohtu 2. märtsi 2021. aasta otsus kohtuasjas C-824/18, *A.B. ja teised*, ECLI:EU:C:2021:153.
([15]) Hagi pooleliolevas kohtuasjas K 3/21; mittelegitiimse konstitutsioonikohtu otsust on oodata 22. septembril 2021.
([16]) Euroopa Kohtu 14. juuli 2021. aasta määrus kohtuasjas C-204/21 R, komisjon *vs.* Poola, ECLI:EU:C:2020:593.
([17]) Konstitutsioonikohtu 14. juuli 2021. aasta otsus kohtuasjas P 7/20.
([18]) Euroopa Kohtu (suurkoja) 15. juuli 2021. aasta otsus kohtuasjas C-791/17, Euroopa Komisjon *vs.* Poola Vabariik, ECLI:EU:C:2018:596.

Neljapäev, 16. september 2021

Q. arvestades, et 20. juulil 2021 saatis komisjon Poolale kirja kõigi meetmete kohta, mis on võetud või ette nähtud Euroopa Liidu Kohtu määruse täielikuks täitmiseks, ja kõigi meetmete kohta, mida tuleb võtta kohtuotsuse täielikuks täitmiseks; arvestades, et Poola ametiasutused vastasid komisjonile 16. augustil 2021;

R. arvestades, et 22. juulil 2021 otsustas Euroopa Inimõiguste Kohus, et ülemkohtu distsiplinaarkolleegium ei ole „seaduse alusel moodustatud sõltumatu ja erapooletu kohus“ ega vasta Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikli 6 lõikega 1 tagatud „õigust seaduse alusel moodustatud kohtule“ ([19]);

S. arvestades, et 7. septembril 2021 otsustas komisjon saata Poolale ELi toimimise lepingu artikli 260 lõike 2 kohase märgukirja, kuna Poola ei olnud võtnud vajalikke meetmeid, et täielikult täita Euroopa Liidu Kohtu 15. juuli 2021. aasta otsust, milles leiti, et kohtunike distsiplinaarkorda käsitlev Poola seadus ei ole ELi õigusega kooskõlas;

T. arvestades, et 7. septembril 2021 nõudis Euroopa Komisjon, et Euroopa Liidu Kohus määraks Poolale rahalised karistused, et tagada ajutisi meetmeid käsitleva Euroopa Kohtu 14. juuli 2021. aasta määruse täitmine seoses Poola ülemkohtu distsiplinaarkolleegiumi toimimisega ja kohtute sõltumatust mõjutavate Poola õiguse muude sätete kohaldamise peatamisega;

U. arvestades, et 2021. aasta juunis teatas Poola justiitsministri asetäitja, et valitsuskoalitsioon tegeleb seaduseelnõu koostamisega, mille eesmärk on keelustada nn LGBT-propaganda;

V. arvestades, et 14. juulil 2021 otsustas komisjon algatada Ungari ja Poola vastu võrdõiguslikkuse ja põhiõiguste kaitsega seotud rikkumismenetlused, eelkõige vastusena nn LGBT-ideoloogiast vabade alade väljakuulutamisele; arvestades, et oma 2021. aasta septembri kirjas ([20]) väljendasid komisjoni talitused seisukohta, et Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rakendamisel ei ole tagatud mittediskrimineerimise põhimõte, ning otsustasid seetõttu peatada REACT-EU programmi muudatused seoses viie Poola kohaliku omavalitsuse piirkondlike rakenduskavadega;

W. arvestades, et 2021. aasta augustis toimunud Eurobaromeetri kiiruuringus nõustus valdav enamik vastanutest, et EL peaks eraldama liikmesriikidele rahalisi vahendeid ainult tingimusel, et nende valitsus rakendab õigusriigi ja demokraatia põhimõtteid; arvestades, et see näitaja oli väga suur ka Poolas (72 %) ([21]);

Meediavabadus

1. tuletab meelde, et Euroopa Parlament on oma varasemates resolutsioonides väljendanud muret Poola meediaseaduse varem vastu võetud ja hiljuti soovitatud muudatuste pärast, mis tähendab avalik-õigusliku ringhäälingu ümberkujundamist valitsusmeelseks ringhäälinguorganisatsiooniks; tuletab meelde, et Poola põhiseaduse artikliga 54 on tagatud väljendusvabadus ja keelatud tsensuur;

2. kritiseerib kõige karmimalt Seimi poolt vastu võetud nn Lex TVN eelnõu; usub, et see on katse vaigistada kriitilist sisu ja otsene rünnak meediapluralismi vastu ning et see rikub ka põhiõigusi, mis tulenevad hartast ja aluslepingutest, ELi siseturgu käsitlevatest õigusaktidest ning rahvusvahelisest humanitaar- ja kaubandusõigusest, näiteks audiovisuaalmeedia teenuste direktiivist; soovitab tungivalt Seimil võtta arvesse arutelusid ja sellele järgnevat eelnõu tagasilükkamist Senatis;

3. väljendab sügavat muret meediavabaduse edasise halvenemise pärast Poolas ja erinevate reformide pärast, mida valitsev koalitsioon on ellu viinud, et vähendada mitmekesisust ja kriitilisi hääli meedias; väljendab sügavat muret selle pärast, et riigi kontrolli all olev naftaettevõte PKN Orlen on kinnitanud Polska Press Groupi omandamist juba enne Poola ombudsmani poolt konkurentsiameti vastu esitatud apellatsiooni lõplikku tulemust; on sügavalt mures PKN Orleni

([19]) Euroopa Inimõiguste Kohtu 22. juuli 2021. aasta otsus kohtuasjas Reczkowicz *vs.* Poola (hagiavaldus nr 43447/19).
([20]) Ares(2021)5444303 – 03/09/2021.
([21]) Eurobaromeetri kiiruuring olukorrast Euroopa Liidus, IPSOS, August 2021.

juhtkonna tehtud toimetuskoosseisu muudatuste pärast Polska Press Groupis, hoolimata pooleliolevast apellatsioonist, mis ajutiselt tõkestab PKN Orleni õigust kasutada oma aktsionäriõigusi; mõistab teravalt hukka PKN Orleni ametiisikute avaldused, milles käsitletakse kohtu otsuseid asjasse mittepuutuvana ([22]);

4. on sügavalt mures Poola avaliku meedia halveneva olukorra ja suutmatuse pärast täita oma avalikku missiooni, mille tunnusjooned peavad olema pluralism, erapooletus, tasakaal ja sõltumatus ning mis on avaliku meedia juriidiline kohustus vastavalt Poola 1992. aasta ringhäälinguseaduse artikli 21 lõikele 1;

5. mõistab teravalt hukka avalikus meedias jätkuvad laimukampaaniad praeguse valitsuse suhtes kriitiliste kohtunike, ajakirjanike ja poliitikute vastu, sealhulgas üldsuse osalemise vastased strateegilised hagid (SLAPP), mille algatajad on valitsusasutused, valitsusametnikud, riigiettevõtted või valitsuskoalitsiooniga tihedalt seotud üksikisikud; kutsub Poola ametivõime üles koostöös ajakirjanike organisatsioonidega jälgima ajakirjanike vastu suunatud rünnakuid ja kohtuasju, millega soovitakse sõltumatut meediat vaigistada või hirmutada, ning kutsub üles sellise tegevuse kohta teavet andma ja tagama juurdepääsu asjakohastele õiguskaitsevahenditele;

6. on veendunud, et niisuguste kuritarvituste lõpetamiseks on väga vajalikud ELi siduvad reeglid, mis aitaksid ELis tagada sõltumatu meedia ja ajakirjanike tugeva ja järjepideva kaitse nende vaigistamiseks või hirmutamiseks mõeldud pahatahtlike kohtuasjade eest, ning toonitab, et Euroopa Parlamendil on praegu käsil algatusraporti koostamine üldsuse osalemise vastaste strateegiliste hagide (SLAPP) teemal;

7. tunnustab Euroopa Komisjoni hiljutist algatust avaldada soovitus ajakirjanike turvalisuse tagamise kohta Euroopa Liidus; palub komisjonil viivitamata ette valmistada Euroopa meediavabaduse seaduse ([23]);

8. palub komisjonil tagada audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi nõuetekohase rakendamise, eelkõige seoses meediat reguleerivate asutuste sõltumatuse, meediaomandi läbipaistvuse ja meediapädevusega; kutsub komisjoni üles mõjusalt kasutama rikkumismenetlusi olukordades, kus liikmesriigid rakendavad nimetatud sätteid ebaõigesti või mittetäielikult;

9. kordab oma üleskutset Poola ametivõimudele: järgida täiel määral Euroopa Nõukogu 13. aprilli 2016. aasta soovitust ajakirjanduse kaitse ning ajakirjanike ja teiste meediaosaliste turvalisuse kohta ([24]);

10. avaldab täielikku toetust rahumeelsetele meeleavaldustele Poola valitsuse juhitud reformide vastu, mis kahjustavad veelgi meediavabadust Poolas;

ELi õiguse ülimuslikkus ning kohtute ja muude institutsioonide sõltumatus

11. tunnustab Euroopa Komisjoni viimase aja algatusi kohtusüsteemi sõltumatuse küsimuses; on aga veendunud, et kiirem tegutsemine, nagu Euroopa Parlament on korduvalt nõudnud, oleks aidanud vältida Poola kohtusüsteemi sõltumatuse jätkuvat kahanemist; kordab oma üleskutset komisjonile: algatada rikkumismenetlused Poola mittelegitiimset konstitutsioonikohut käsitlevate õigusaktide ja selle kohtu ebaseadusliku koosseisu ning ülemkohtu erakorralise koja ja kohtute nõukogu suhtes;

12. peab äärmiselt murettekitavaks, et Poola ametivõimud on viimasel ajal tahtlikult ja süstemaatiliselt rikkunud Euroopa Liidu Kohtu otsuseid ja määrusi õigusriigiga seonduvates küsimustes; kutsub Poola ametivõime üles täitma Euroopa Liidu Kohtu ja Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuseid, mis puudutavad mittelegitiimse konstitutsioonikohtu ja ülemkohtu distsiplinaarkolleegiumi koosseisu ja töökorraldust, et viia need vastavusse kohtusüsteemi sõltumatuse nõuetega, mida Poola on kohustunud järgima;

([22]) Poola: Puhastus toimetajate seas algab hoolimata kohtuotsusest, millega peatati Polska Pressi ostmine, International Press Institute, 30. aprill 2021.

([23]) For a „European Media Freedom Act“ (Euroopa meediavabaduse seaduse toetuseks) – 19. aprillil 2021 Euroopa Parlamendi kultuuri- ja hariduskomisjonis peetud kõne.

([24]) Ministrite komitee soovitus CM/Rec(2016)4 liikmesriikidele ajakirjanduse kaitse ning ajakirjanike ja teiste meediaosaliste turvalisuse kohta.

Neljapäev, 16. september 2021

13. mõistab veel kord hukka Poola valitsuse suhtes kriitiliste kohtunike kohtu alla andmise ja tagakiusamise; nõuab, et distsiplinaarkolleegium oma praeguses koosseisus peataks kogu tegevuse ja kõik asjad, sealhulgas kohtuasjad, ning ennistaks ametisse kõik kohtunikud, kelle see kolleegium on kohtuniku ametikohalt tagandanud, kaasa arvatud need kohtunikud, kellel endiselt takistatakse kohtumõistmises osaleda, hoolimata sellest, et nad on enda kõrvaldamise kolleegiumi poolt kohtus edukalt edasi kaevanud, kuna nende kohtute esimehed, mille juures nad töötavad, eiravad järgnevalt ja jätkuvalt apellatsioonkaebuste kohta tehtud lõplikke otsuseid;

14. nõuab, et Veneetsia komisjoni soovitusi järgides lahutataks peaprokuröri ja justiitsministri ametikoht ([25]); juhib tähelepanu Euroopa Liidu Kohtu kohtujuristi arvamusele pooleliolevas kohtuasjas ja palub komisjonil proaktiivsemalt tegutseda prokuratuuriteenistuste sõltumatust käsitleva rikkumismenetluse algatamisel;

15. toonitab veel kord ELi õiguse ülimuslikkuse kui ELi õiguse aluspõhimõtte põhjapanevat olemust kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu väljakujunenud kohtupraktikaga; tuletab meelde, et kõik liikmesriigid andsid nõusoleku lisada deklaratsioon ELi õiguse ülimuslikkuse kohta Lissaboni lepingule; tuletab meelde, et selle ülimuslikkuse põhimõtte mõju on siduv iga liikmesriigi kõigile organitele, ilma et seda saaks riigi enda õiguse, kaasa arvatud põhiseaduse sätetega takistada; peab taunitavaks kõiki katseid seda põhimõtet õõnestada;

16. kutsub Poola peaministrit üles mitte seadma kahtluse alla ELi õiguse ülimuslikkust riigi õigusaktide suhtes ning võtma tagasi oma ettepaneku vaadata läbi ELi aluslepingute teatavate osade põhiseadusele vastavus, mis on praegu Poola mittelegitiimse konstitutsioonikohtu menetluses;

17. kutsub Poola peaprokuröri üles võtma mittelegitiimse konstitutsioonikohtu menetlusest tagasi oma ettepaneku, mis puudutab Euroopa inimõiguste konventsiooni artikli 6 vastavust põhiseadusele;

18. kutsub komisjoni üles jätkama kõigi juba tuvastatud probleemide jälgimist ja taotlema ajutiste meetmete võtmist kõigil juhtudel, kui kohtusüsteemi asjus pöördutakse Euroopa Liidu Kohtu poole, ning nõudma Euroopa Liidu Kohtu otsuste täitmata jätmise korral rahalisi karistusi;

Muus osas hinnangu andmine õigusriigi olukorrale Poolas

19. peab kahetsusväärseks edusammude puudumist ja õigusriigi olukorra halvenemist Poolas pärast Euroopa Parlamendi 17. septembri 2020. aasta resolutsiooni ning peab kahetsusväärseks, et Poola valitsus ei ole resolutsioonis esitatud soovitusi arvesse võtnud; kordab neid soovitusi;

20. võtab teadmiseks erakorralise seisukorra väljakuulutamise Poola ja teiste Valgevenega piirnevate liikmesriikide poolt; peab humanitaarolukorda piiril murettekitavaks ja mõistab hukka Valgevene ametivõimude püüde kasutada migrante, sealhulgas varjupaigataotlejaid poliitilise tööriista ja hübriidähvardusena Poola ja teiste ELi liikmesriikide vastu vastuseks nende riikide toetusele Valgevene demokraatlikule opositsioonile; nõuab, et EL reageeriks ühtselt, et seda olukorda lahendada; kutsub Poola ja teiste olukorrast puudutatud liikmesriikide ametivõime üles tagama, et ELi varjupaiga- ja tagasisaatmisõigust ning rahvusvahelist inimõigustealast õigust järgitaks täiel määral ka hädaolukorras, kaasa arvatud võimalus taotleda varjupaika ning meedia ja kodanikuühiskonna organisatsioonide juurdepääs piirialale, ning kutsub üles võtma arvesse ÜRO Pagulasameti (UNHCR) ja Euroopa Nõukogu organite suuniseid; palub komisjonil kui aluslepingute täitmise järelevalvajal tagada, et järgitaks asjaomaseid ELi õigusakte; palub teistel liikmesriikidel näidata solidaarsust ja anda abi vahetult puudutatud liikmesriikidele, muu hulgas varjupaigataotlejate ümberpaigutamisel;

21. kordab oma resolutsioonides väljendatud sügavat muret püüete pärast kriminaliseerida seksuaalhariduse levitamine Poolas ning rõhutab, et eakohane ja tõenduspõhine terviklik seksuaal- ja suhteharidus on ülimalt tähtis, et arendada noorte oskusi luua terveid, võrdseid, toetavaid ja turvalisi suhteid ilma diskrimineerimise, sunni ja vägivallata;

([25]) Arvamus nr 892/2017, 11. detsember 2017.

22. tunneb muret haridusseaduse ja teatavate muude õigusaktide muudatusettepanekute projektide ning pedagoogilise järelevalve määruse 1. septembril 2021 vastu võetud muudatuste ([26]) pärast, mis piiravad hariduse autonoomsust, viies volitusi kohalikult omavalitsuselt üle keskasutustele, rakendades kontrolli koolijuhtide üle ja tugevdades järelevalvet kooliharidust toetavate valitsusväliste organisatsioonide üle;

23. kinnitab oma sügavat muret seoses naiste õiguste vastaste rünnakutega Poolas, eelkõige seoses tagasilöögiga naiste seksuaal- ja reproduktiivtervishoiule ning sellega seonduvatele õigustele pärast mittelegitiimse konstitutsioonikohtu otsust, mis avaldati ametlikus väljaandes (Dziennik Ustaw) 27. jaanuaril 2021;

24. väljendab rahulolu uue Poola inimõiguste voliniku ametisse nimetamise üle 2021. aasta juulis pärast seda, kui tema eelkäija ametiaeg oli 2020. aasta septembris lõppenud;

25. peab murettekitavaks asjaolu, et alates 2018. aasta detsembrist on nõukogu korraldanud ainult ühe ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kohase kuulamise õigusriigi olukorra kohta Poolas; kutsub nõukogu üles andma Poolale konkreetseid soovitusi, nagu on sätestatud ELi lepingu artikli 7 lõikes 1, ning määrama kindlaks nende soovituste täitmise tähtajad; kutsub nõukogu praegust eesistujariiki ja tulevasi eesistujariike üles hoidma nõukogu päevakorras kuulamisi Poola teemal; tunneb muret nõukogu mitme järjestikuse eesistujariigi suhtumise pärast, kes ei ole Euroopa Parlamendi asjaomasele komisjonile enam aru andnud artikli 7 lõike 1 kohaste menetluste kohta, ning nõuab tungivalt, et nõukogu teeks seda esimesel võimalusel;

26. kordab oma üleskutset nõukogule ja komisjonile: laiendada ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kohaste kuulamiste ulatust, et need hõlmaksid ka põhiõiguste ja demokraatiaga seotud küsimusi, käsitleksid uusi suundumusi ja muutusi ning hindaksid kohtute sõltumatuse, väljendusvabaduse, sealhulgas meediavabaduse, kunsti- ja teadusvabaduse, ühinemisvabaduse ja võrdse kohtlemise õiguse rikkumise ohtusid, nagu Euroopa Parlament on nõudnud;

27. tunnustab meetmeid, mida komisjon on võtnud seoses „LGBT-ideoloogiast vabade alade“ väljakuulutamisega mõnede Poola kohalike ja piirkondlike omavalitsuste poolt ning seoses nende sammude kokkusobimatusega ELi väärtustega ja mittediskrimineerimise tähtsusega Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rakendamisel; kutsub komisjoni üles kasutama rikkumismenetlustes kõiki õiguslikke aluseid; kutsub liikmesriikide riiklikke, kohalikke ja piirkondlikke ametivõime üles peatama igasuguse koostöö nende Poola ametivõimudega, kes kuulutavad välja „LGBT-ideoloogiast vabu alasid“; kutsub komisjoni üles jätkuvalt tagasi lükkama nende ametivõimude taotlused ELi rahastuse saamiseks, kes on sellised resolutsioonid vastu võtnud, ning kaaluma viise, kuidas tagada lõplike abisaajate kaitse ja nende tegevuse järjepidevus, muu hulgas kaaludes piirkondlike korraldusasutuste asemel alternatiivsete võimaluste kasutamist, näiteks oma tegevuses ELi rahastamisest sõltuvate kodanikuühiskonna organisatsioonide vahetut toetamist;

28. mõistab teravalt hukka üldsuse osalemise vastaste strateegiliste hagide (SLAPPs) kasutamise ka nende aktivistide vastu, kes vastustavad resolutsioone, millega kuulutatakse välja „LGBT-ideoloogiast vabu alasid“, ja „piirkondlikke perekonnaõiguste hartasid“, ning informeerivad neist üldsust;

29. kordab oma seisukohta õigusriigi tingimuslikkuse määruse suhtes, mis jõustus 1. jaanuaril 2021 ja on tervikuna vahetult kohaldatav Euroopa Liidus ja kõikides selle liikmesriikides kõigi ELi eelarve vahendite suhtes, sealhulgas samast ajast alates ELi taasterahastust eraldatud vahendite suhtes;

30. tuletab meelde, et õigusriigi tingimuslikkuse määruses on selgelt määratletud õigusriik, mida tuleb mõista seoses teiste liidu väärtustega, kaasa arvatud põhiõigused ja diskrimineerimiskeeld; väljendab pettumust komisjoni 23. augusti 2021. aasta kirjas Euroopa Parlamendile antud vastuse üle; kutsub komisjoni üles algatama Poola suhtes viivitamata õigusriigi tingimuslikkuse määruse artikli 6 lõikes 1 ette nähtud menetluse;

31. väljendab tõsist muret selle pärast, kas Poola riikliku taaste- ja vastupidavuskava projekt on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrusega (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu ([27]), ning hartaga; palub, et komisjon ja nõukogu analüüsiksid hoolikalt kõiki Poola riikliku taaste- ja

([26]) Dz.U. 2021 poz. 1618.
([27]) ELT L 57, 18.2.2021, lk 17.

vastupidavuskava projektis esitatud meetmeid ning kiidaksid kava heaks üksnes juhul, kui on kindlaks tehtud, et Poola ametivõimud on täitnud kõik Euroopa Liidu Kohtu otsused, eelkõige kohtusüsteemi sõltumatust käsitlevad otsused, ning et sellega ei teki hiljem olukord, kus ELi eelarve aitab aktiivselt kaasa põhiõiguste rikkumisele Poolas;

o

o o

32. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, nõukogule, komisjonile, Regioonide Komiteele ja Euroopa Nõukogule.